

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я України
Кам'янець-Подільський медичний фаховий коледж
Циклова комісія професійної і практичної підготовки з акушерсько-
хірургічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник директора з навчальної роботи

 Тетяна МОШАК

« 31 » 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ХІРУРГІЯ

шифр і назва галузі знань	22 Охорона здоров'я
освітньо-професійна програма	223 Медсестринство Лікувальна справа

Шифр за ОПП ПП.03

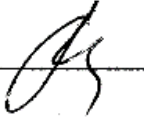
м. Кам'янець-Подільський

Робоча програма навчальної дисципліни «Хірургія» для студентів галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 223 Медсестринство Лікувальна справа

«01» вересня 2022 року, 42 с.

Розробники: Юрков С.І., Гаймер С.А.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії професійної і практичної підготовки акушерсько – хірургічних дисциплін, протокол від 01 вересня 2022 року № 1

Голова (Боршуляк А.А.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Нормативна/ Навчальна дисципліна самостійного вибору		
	Напрямок підготовки 223 Медсестринство			
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 223 Медсестринство Лікувальна справа	Рік підготовки: 3-й, 4-й		
Змістових модулів – 10				
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр		
Загальна кількість годин - 270 год.		V		
		VI		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,5 год. самостійної роботи студента – 1 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	VII		
		Лекції		
		16 год.	10 год.	16 год.
		Практичні, семінарські		
		72 год.	29 год.	59 год.
		Лабораторні		
		-	-	-
		Самостійна робота		
		30 год.	12 год.	26 год.
		Індивідуальні завдання: год.		
Вид контролю: семестровий контроль, іспит				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 74,8 % (аудиторних занять); 25,2 % (самостійне вивчення); 2 %

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни: Хірургія

Мета вивчення навчальної дисципліни: підготувати фельдшерів до самостійної роботи в умовах центрів ПМСД, фельдшерсько-акушерських пунктах для роботи в лікувально-профілактичних закладах, станціях ЕМД, навчити їх діагностувати невідкладні хірургічні стани та вчасно надавати кваліфіковану першу медичну допомогу.

Завдання навчальної дисципліни: практична робота медичного працівника, незалежно від його вузького фаху, містить елементи хірургічної діяльності.

Викладання дисципліни повинно базуватися на сучасних стандартах освіти, застосуванні новітніх інформаційних технологій і мати тісний зв'язок з іншими дисциплінами. Навчальна програма з хірургії для фельдшерів побудована так, що в ній раціонально поєднуються елементи хірургічної діяльності, основні їх напрями з основами клінічної хірургії. Особливе значення надається діагностиці на догоспітальному етапі та долікарській медичній допомозі. Дії фельдшера повинні бути свідомими, ґрунтуватися на знаннях суті та механізму розвитку захворювань і розумінні впливу на організм маніпуляцій та медикаментів.

Компетентності, які формує навчальна дисципліна:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та завдання з хірургії у процесі навчання, які характеризуються певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність планувати та управляти часом.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- Здатність працювати автономно.

Навики здійснення безпечної діяльності.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

знання:

здатність називати основні клінічні симптоми та синдроми в хірургії;

здатність описати клініку та патоморфологічні зміни різних хірургічних захворювань;

розуміння:

здатність класифікувати різні хірургічні захворювання;

здатність пояснити різницю між схожими за клінікою хірургічними захворюваннями;

застосування знань:

здатність провести клінічне обстеження;

здатність оцінити важкість стану потерпілого;

здатність демонструвати виконання основних практичних навичок з хірургії: накладання пов'язок на різні частини тіла, застосування транспортних шин, зупинку кровотечі різними способами, складання наборів інструментів, визначення груп крові та резус фактора, обробку операційного поля та рук хірурга, накладання та зняття швів, надання невідкладної медичної допомоги хворим та потерпілим;

здатність інтерпретувати дані лабораторних досліджень;

аналіз:

здатність визначати ефективність дій;

здатність виділяти першочергове в наданні невідкладної медичної допомоги;

синтез:

здатність встановлювати послідовність надання невідкладної медичної допомоги;

здатність розробляти план дій та лікування при виявленні хірургічних захворювань;

оцінювання:

здатність оцінювати ефективність проведеного лікування;

здатність оцінювати ефективність надання невідкладної медичної допомоги;

здатність передбачати можливі ускладнення хірургічних захворювань.

здатність передбачати можливі ускладнення у разі несвоєчасної допомоги потерпілим.

Результати навчання: Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- елементи хірургічної діяльності (асептику, знеболювання, гемостаз, переливання крові, десмургію тощо);

- основні принципи обстеження хірургічного пацієнта, оцінювання загального стану, діагностику ушкоджень і хірургічних захворювань;
- принципи та методи першої медичної допомоги;
- основи профілактики захворювань, ушкоджень і догляду за пацієнтами.

Студенти повинні вміти:

- дотримуватися правил асептики на будь-якій ділянці роботи згідно з основними наказами МОЗ України;
- працювати на посаді операційної та перев'язувальної медичної сестри;
- оцінювати загальний стан пацієнта, місцеві зміни, діагностувати хірургічні захворювання та невідкладні стани.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні досягнення хірургії;
- чинні накази та інструктивні листи МОЗ України;
- стан хірургічної допомоги в регіоні.

2. Програма навчальної дисципліни

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	Модуль 1. Загальна хірургія	
Змістовний модуль 1	Асептика та антисептика	
Тема 1. (теорія)	Вступ. Профілактика хірургічних захворювань. <i>Хірургія — розділ медицини, основним лікувальним засобом якого є хірургічні маніпуляції та операції. Нарис з історії хірургії. Причини, які заважали розвиткові хірургії. Відкриття антисептики й асептики, знеболювання та груп крові. Початок розвитку сучасної хірургії, диференціація хірургічних спеціальностей та становлення хірургії як науки. М.І. Пирогов — видатний хірург, вчений-анатом, засновник військово-польової хірургії.</i> <i>Загроза хірургічної інфекції та необхідність її профілактики і лікування. Роль мікрофлори, наявності входних воріт і стану макроорганізму для розвитку гнійної інфекції. Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, її профілактика. Асептика — комплексна система профілактичних і лікувальних засобів у боротьбі з інфекційними ускладненнями та захворюваннями. Санітарно-гігієнічні й протиепідемічні заходи для поліпшення медичної допомоги хворим та ураженим з гнійними захворюваннями; їхня профілактика згідно з діючими наказами.</i> <i>Основні принципи асептики: стерилізація та ізоляція. Профілактика повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекції. Фізичні та хімічні методи стерилізації. Термічні засоби: пастеризація, паровий та сухоповітряний методи, обпалювання і прожарювання. Променева, газова стерилізація. Контроль стерилізації. Профілактика імплантаційної інфекції. Підготовка рук та їх стерилізація перед операцією. Надягання стерильної білизни, оброблення операційного поля згідно з наказом № 181 МОЗ України.</i>	Г.Т. Пустойт - Тернопіль: 1. Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Медсестринство в хірургії. Укрмедкнига, 2015. – с. 307-317 2. Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Вардинець І.С. та ін. Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2014. 1. (498) с. 4-15; 25-27
Тема 2. (теорія)	Антисептика <i>Антисептика — комплексний метод знищення інфекції в рані та організмі людини. Види антисептики, основні групи хімічних речовин і способи їх застосування. Операційний блок, оснащення, режим роботи, прибирання. Забезпечення режиму асептики, антисептики на етапах хірургічної допомоги.</i>	1. (498) с. 35-51; 2. (647) с. 25-37;
Тема 3. (практика)	Стерилізація хірургічних інструментів, виробів із гуми, пластмаси та апаратів з оптичними системами. <i>У кабінеті доклінічної практики. Підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного й різноманітного матеріалу, маркування, транспортування і зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Стерилізація тазів для оброблення рук.</i> <i>У стаціонарі. Приготування перев'язувального матеріалу, білизни, халатів, масок і рукавичок до стерилізації та укладання їх у стерилізаційні коробки. Завантаження парового стерилізатора автоклава, нагляд за ходом стерилізації та розвантаження. Контроль стерилізації. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу.</i>	1. (498) с. 35-51; 2. (647) с. 37-57;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 4. (практика)	Піготовка рук та операційного поля до операції. Одягання стерильної білизни. <i>У кабінеті доклінічної практики. Техніка оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна, розчинами первомуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова та відповідно до чинних наказів МОЗ України. Самостійне надягання стерильного халату, маски, гумових рукавичок, правила заміни пошкодженої рукавички без порушення принципів асептики.</i>	1. (498) с. 58-59; 2. (647) с. 37-57;
Тема 5. (сам./робота)	Ознайомлення з фізичними та хімічними властивостями антисептиків. <i>Основні групи антисептичних речовин та їх представники.</i>	1. (498) с. 82-112; 2. (647) с. 29-32
Змістовний модуль 2	Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології	
Тема 6. (теорія)	Поняття про кровотечу та крововтрату. Гемостаз. <i>Поняття про кровотечу та крововтрату. Класифікація крововтрати. Класифікація кровотеч за причиною, зв'язком з навколишнім середовищем, наявністю проявів, часом виникнення, об'ємом крововтрати та за повторюваністю. Синдром гострої анемії, геморагічний шок, клінічні та лабораторні критерії оцінки крововтрати, клінічні ознаки кровотечі з легень та травного каналу. Тактика фельдшера щодо гематом та крововиливів. Лабораторні й спеціальні методи діагностики. Механізм самостійного припинення кровотечі. Тимчасове й остаточне спинення кровотечі: фізичні, хімічні, біологічні і механічні методи. Перша допомога під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч на етапах надання медичної допомоги. Особливості інтенсивної терапії і догляду за хворими в умовах стаціонарного лікування.</i>	1. (498) с. 165-179; 2. (647) с. 57-69;
Тема 7. (теорія)	Інфузійна терапія. <i>Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії, реаніматології та інтенсивному лікуванні.</i> <i>Правові аспекти гемотрансфузій. Шляхи введення інфузійних речовин. Алгоритм заходів з проведення гемотрансфузій. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. Основи ізосерології. Поділ груп крові за системою АВ0 та системою резус. Визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток та цоліклонів анти-А і анти-В реагентів. Поняття про резус-фактор.</i> <i>Визначення резус-належності експрес-методом стандартними антирезусними сироватками і цоліклональними D і С реагентами.</i> <i>Умови зберігання крові, визначення якості крові та препаратів крові.</i> <i>Необхідні проби на сумісність еритроцитної маси донора й реципієнта. Методи й техніка гемотрансфузій. Помилки та ускладнення під час переливання препаратів крові. Догляд за хворими під час і після гемо-трансфузії, лабораторний контроль. Донорство та його джерела. Необхідність обстеження донорів на вірусний гепатит, СНІД, сифіліс. Компоненти й препарати крові, їхнє клінічне застосування. Документація при гемотрансфузіях. Кровозамінники та гемокоректори. Класифікація розчинів за групами. Поняття про повне та часткове парентеральне харчування. Ускладнення в разі переливання кровозамінників, перша медична допомога при цьому.</i>	1. (498) с. 135-165; 2. (647) с. 96-130;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 8. (практика)	Клінічний розбір пацієнтів з кровотечею і крововтратою. <i>У стаціонарі.</i> Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх та внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування й госпіталізація. Клінічний аналіз перебігу хвороби пацієнта та аналіз медичних карток, особливості консервативного та оперативного лікування. Робота в операційній, перев'язочній, маніпуляційній. Участь у проведенні інструментального обстеження й догляду за хворими в стаціонарі.	1. (498) с. 165-179 2. (647) с. 66-69;
Тема 9. (практика)	Тимчасовий та кінцевий гемостаз. <i>У кабінеті доклінічної практики.</i> Засвоєння студентами способів спинення кровотечі: визначення місць притиснення кровоточивих судин, накладання джгута або джгута-закрутки, стисної пов'язки, пальцеве притиснення артерії, туго тампонада рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі). Застосування для спинення кровотеч фібринних плівок, гемостатичної губки, холоду. <i>У стаціонарі.</i> Робота в операційній, перев'язочній, маніпуляційній: ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою механічних, фізичних, хімічних та біологічних методів.	1. (498) с. 165-179 2. (647) с. 57-69;
Тема 10. (практика)	Визначення груп крові донора та реципієнта. <i>У кабінеті доклінічної практики.</i> Визначення груп крові за системою АВ0 стандартними гемаглютинуючими сироватками та цоліклональними реагентами анти-А і анти-В. Визначення резус-належності за допомогою універсальної антирезусної сироватки D та цоліклональних реагентів анти-D-супер і анти-С-супер. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта. <i>У стаціонарі.</i> Участь у визначенні групи крові та резус-належності донора й хворого, проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність, біологічної проби.	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 96-110;
Тема 11. (практика)	Переливання крові та її компонентів. Кровозамінники. <i>У кабінеті доклінічної практики.</i> Визначення придатності консервованої крові та її препаратів. Правові аспекти гемотрансфузії. Шляхи введення інфузійних речовин. Алгоритм заходів з проведення гемотрансфузії. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. <i>У стаціонарі.</i> Догляд за хворими під час і після переливання крові. Участь у заповненні документації. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 110-131;
Тема 12. (сам./робота)	Збір та збірігання крові. Ускладнення гемотрансфузійної терапії. <i>Умови зберігання крові, визначення якості крові та препаратів крові.</i>	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 124-130;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Змістовний модуль 3	Загальна анестезіологія	
Тема 13. (теорія)	Знеболювання: загальне та місцеве. <i>Поняття про біль і знеболювання, про загальне і місцеве знеболення. Види наркозу залежно від шляхів введення наркотичної речовини. Поняття про сучасну багатокомпонентну анестезію.</i> <i>Основні речовини для проведення наркозу. Штучна гіпотермія. Підготовка хворих до анестезії, премедикація. Клінічний перебіг наркозу та його стадії, можливі ускладнення. Тактика в разі ускладнень, профілактика їх. Неінгаляційний наркоз, його різновиди, переваги та недоліки. Участь фельдшера в оформленні медичної документації із загального знеболювання.</i> <i>Місьцеве знеболювання, механізм і види місцевої анестезії. Найпоширеніші анестезуючі засоби. Показання й протипоказання до проведення місцевої анестезії. Оснащення й техніка інфільтраційної, провідникової за Лукашевичем—Оберстом, внутрішньокісткової, внутрішньовенної та місцевої анестезії за Вишневським. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Техніка проведення, протипоказання, можливі ускладнення, профілактика.</i> <i>Новокаїнова блокада, її різновиди й показання до проведення. Можливості анестезіологічного забезпечення на різних етапах надання хірургічної допомоги. Участь фельдшера в проведенні місцевої анестезії.</i>	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 73-96;
Тема 14. (практика)	Участь у проведенні інгаляційного наркозу. <i>У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння алгоритму проведення інгаляційного наркозу. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Оцінювання ефективності реанімаційних заходів.</i> <i>У стаціонарі. Ознайомлення та участь у приготуванні стола анестезіолога, веденні наркозної карти, нагляді за життєво важливими функціями організму: центральної нервової, дихальної і серцево-судинної систем. Засвоєння навичок надання першої допомоги у разі блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.</i>	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 76-87;
Тема 15. (практика)	Місьцеве знеболення. <i>У кабінеті доклінічної практики. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для місцевої анестезії. Оцінювання ефективності реанімаційних заходів.</i> <i>У стаціонарі. Засвоєння навичок надання першої допомоги у разі блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Участь у проведенні місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.</i>	1. (498) с. 112-135; 2. (647) с. 87-96;
Тема 16. (сам./робота)	Вивчення апаратури для наркозу. <i>Вивчення апаратури для наркозу, правил техніки безпеки і роботи з наркозними та дихальними апаратами.</i>	2. (647) с. 81-82;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 17. (сам./робота)	Ускладнення загального та місцевого знеболення. <i>Знати ускладнення загального та місцевого знеболення</i>	2. (647) с. 84-85;
Змістовний модуль 4	Оперативна та неоперативна хірургічна техніка	
Тема 18. (практика)	Пов'язки на ділянку голови, шиї та грудної клітки. <i>У кабінеті доклінічної практики. Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. М'які пов'язки: бинтові, клейові, косинкові, пращоподібні та пов'язки з підручних матеріалів. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок. Тверді пов'язки, різновиди та оснащення для їхнього накладання. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: на голову й шию, грудну клітку.</i>	1. (498) с. 210-223; 2. (647) с. 131-144;
Тема 19. (практика)	Пов'язки на ділянку таза, живіт, верхньої та нижньої кінцівки. <i>У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: плечовий суглоб, ділянку живота і таза, верхню та нижню кінцівки. Ознайомлення із застосуванням биндажа та суспензорія, оклюзійної пов'язки, еластичних і трубчастих бинтів.</i>	1. (498) с. 202-206; 2. (647) с. 253-257;
Тема 20. (практика)	Транспортна і лікувальна іммобілізація <i>У кабінеті доклінічної практики. Транспортна й лікувальна іммобілізація, мета, принципи та правила транспортної іммобілізації. Особливості використання штатних шинних комплектів. Особливості використання пневмошин.</i>	1. (498) с. 202-206; 2. (647) с. 253-257;
Тема 21. (практика)	Сучасний загальний хірургічний інструментарій <i>У кабінеті доклінічної практики. Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій: залежно від терміновості, за методами видалення патологічного вогнища, реконструктивні та пластичні. Сучасний загальний хірургічний інструментарій: для розсікання і зшивання тканин, для захоплення і фіксації, для розширення рани, спинення кровотечі. Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренивання рани. Вивчення хірургічного інструментарію — загального та спеціального. Робота в операційній і перев'язочній. Використання загального хірургічного інструментарію під час роботи в перев'язочній і догляду за хворими.</i>	1. (498) с. 107-112; 2. (647) с. 160-175;
Тема 22. (практика)	Хірургічний інструментарій для операцій на окремих органах <i>У кабінеті доклінічної практики. Спеціальний інструментарій для операцій на окремих органах. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнини, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витяжіння, венесекції. Робота в операційній і перев'язочній. Участь у підготовці та відбиранні інструментів для операцій.</i>	1. (498) с. 107-112; 2. (647) с. 160-175;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 23. (сам./робота)	Десмургія <i>Поняття про пов'язку та перев'язку. Класифікація пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. М'які пов'язки. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок.</i>	1. (498) с. 2. (647) с.131-132;
Тема 24. (сам./робота)	Накладання гіпсових пов'язок на різні ділянки тіла <i>Тверді пов'язки. Мета й принципи транспортної іммобілізації, її види, правила застосування. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу. Види гіпсових пов'язок, правила їх накладання.</i>	1. (498) с. 2. (647) с. 144-149
Змістовний модуль 5	Курація хірургічних хворих	
Тема 25. (теорія)	Загальні принципи першої медичної допомоги. Амбулаторна хірургія. <i>Перша медична допомога. Рівні надання допомоги — від само- та взаємодопомоги до спеціалізованої медичної допомоги на догоспітальному етапі.</i> <i>Завдання першої медичної допомоги: профілактика небезпечних ускладнень, травм, термінальних станів та гострих захворювань. Організаційні та лікувальні принципи надання першої медичної допомоги (сортування травмованих, черговість надання допомоги, її обсяг залежно від етапності та характеру).</i> <i>Структура хірургічної служби поліклініки, травматологічного пункту, фельдшерсько-акушерського пункту (ФАП). Обсяг консервативного та оперативного лікування хворих. Організація й оснащення хірургічного кабінету. Порядок приймання хворих і проведення невідкладної допомоги й планових операцій. Порядок госпіталізації хворих для планових і екстрених операцій. Диспансеризація хірургічних хворих. Документація в поліклініці.</i>	1. (498) с.461 - 473; 2. (647) с. 176-190; с. 194-197;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 26. (теорія)	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань. Підготовка хворих до операції. Післяопераційний період. <i>Роль діагнозу в лікуванні хворого. Особливості амбулаторної та стаціонарної діагностики хірургічних хворих. Загальноклінічні методи обстеження хворих: знайомство з хворим, збирання анамнезу захворювання та життя, даних об'єктивного дослідження органів і систем, місць патологічного вогнища, лабораторні й спеціальні методи дослідження. Методика оформлення й ведення історій хвороб, необхідний мінімальний обсяг лабораторних та інших методів обстеження хворих. Організація та послідовність проведення діагностики обстеження пацієнтів. Підготовка хворого до спеціальних досліджень. Участь фельдшера в обстеженні хворих та оформленні відповідної документації.</i> <i>Організація хірургічного відділення, його структура, розміщення, палати, перев'язочна, режим роботи, прибирання. Лікарський план обстеження й лікування хворого та його значення для роботи молодшого медичного персоналу. Загальний догляд за хірургічними хворими. Санітарно-гігієнічні вимоги до медичного персоналу та хворих. Особливості організації харчування хірургічних хворих. Визначення показань та протипоказань до знеболювання та операції (абсолютні, відносні). Оцінювання операційного ризику. Підготовка хворих до операції. Мета передопераційної підготовки: підготовка нервової, серцево-судинної систем, органів дихання, травного каналу. Підготовка операційного поля.</i> <i>Премедикація. Транспортування хворого в операційну. Особливості підготовки до ургентних та планових операцій. Необхідний обсяг лабораторних та інших спеціальних методів обстеження для проведення операцій різного обсягу та загального знеболювання.</i> <i>Післяопераційний період, його фази та варіанти перебігу. Порушення функцій життєво важливих органів і процесів обміну після операції.</i> <i>Організація роботи і гігієнічний режим у відділенні реанімації та інтенсивної терапії (ВРІТ), оцінювання загального стану хворого. Клінічний та моніторний нагляд за хворим.</i> <i>Післяопераційні ускладнення, їхня профілактика й усунення: психічні та невротичні розлади, порушення діяльності серцево-судинної системи, дихання, травного каналу, сечовиділення.</i> <i>Можливі ускладнення в ділянці рани й дренажів. Післяопераційний режим, дієта, лікарська терапія, лікувальна фізкультура. Лабораторний та функціонально-діагностичний контроль за станом хворого. Документація ВРІТ. Реабілітація хірургічних хворих після операції.</i>	1. (498) с. 51-59; с. 65-82; 2. (647) с. 218-234;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 27. (практика)	Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Амбулаторна хірургія. <i>Порядок та рівні надання медичної допомоги на місці пригод. Участь у роботі хірургічного кабінету амбулаторії (поліклініки) та допомога хірургу поліклініки.</i> <i>Обстеження хворого й діагностика хірургічних захворювань. Заповнення медичної карти амбулаторного та стаціонарного хворого.</i> <i>Вивчення документації хірургічного кабінету.</i>	1. (498) с.461 - 473; 2. (647) с. 176-190; с. 194-197;
Тема 28. (практика)	Лікування пацієнтів в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний період. Підготовка хворих до операції. <i>У стаціонарі. Участь у заповненні медичних карток стаціонарних хворих, збирання анамнезу життя й захворювання. Вивчення місцевих проявів захворювання; огляд, перкусія, пальпація, аускультация та вимірювання симетричних частин тіла. Оцінювання результатів лабораторних та інших методів обстеження хворих. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих, їхній зміст і особливості ведення. Вивчення документації постової медичної сестри, ознайомлення з роботою перев'язочного, процедурного кабінетів.</i> <i>Участь у підготовці до планової та ургентної операцій хворих. Проведення премедикації. Підготовка операційного поля. Транспортування хворих в операційну.</i>	1. (498) с. 51-59; с. 65-82; 2. (647) с. 218-234;
Тема 29. (практика)	Післяопераційний період. Лікування пацієнтів у відділенні інтенсивної терапії. <i>Робота у відділенні реанімації та інтенсивної терапії, у хірургічному відділенні. Профілактика ускладнень після операцій, виконання призначень лікаря. Ознайомлення з функціонально-діагностичною апаратурою й лабораторним контролем за хворими. Документація ВРІТ та участь у її веденні.</i>	1. (498) с. 51-59; с. 65-82; 2. (647) с. 218-234;
Тема 30. (сам./робота)	Лікування хворого у відділенні інтенсивної терапії. <i>Принципи лікування догляд за хворими в післяопераційний період, методи контролю за станом хворого.</i>	2. (647) с. 226-241;
Тема 31. (сам./робота)	Догляд за пацієнтами в хірургічному відділенні. <i>Особливості підготовки до операції дітей, жінок, осіб похилого віку, ослаблених осіб.</i>	2. (647) с. 226-241;
Тема 32. (сам./робота)	Реабілітація пацієнтів після оперативного лікування <i>Виявлення та участь у ліквідації ускладнень у післяопераційний період.</i>	2. (647) с. 226-241;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Змістовний модуль 6	Травматизм та ушкодження	
Тема 33. (теорія)	Ушкодження. Закриті механічні ушкодження (травми). <i>Уявлення про травму. Види травматизму та його профілактика. Організація травматологічної допомоги.</i> <i>Ускладнення травм — безпосередні, найближчі та пізні. Особливості обстеження травматологічного хворого, дослідження місця ушкодження. Організаційні й лікувальні принципи надання першої медичної допомоги. Види закритих травм м'яких тканин: забій, розтягнення, розрив, струс, стиснення. Особливості діагностики, надання першої допомоги та лікування. Вивихи, їхні види, діагностика й лікування.</i> <i>Поняття про переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, надання першої допомоги. Механізм зростання переломів. Фактори, які уповільнюють зростання. Принципи лікування. Особливості догляду за травматологічними хворими.</i>	1. (498) с. 180 - 189; 2. (647) с. 243-266;
Тема 34. (теорія)	Відкриті механічні ушкодження (рани). <i>Уявлення про поранення та рану. Види ран, розподіл їх за характером ушкодження. Клінічні ознаки ран, класифікація за стадіями розвитку інфекційного процесу. Етапи перебігу ранового процесу. Види загоєння ран. Основи надання першої медичної допомоги в разі поранень. Загальні принципи первинного хірургічного оброблення ран. Види первинного хірургічного оброблення ран. Антибактеріальна, хіміотерапія. Особливості лікування у випадках гнійних ран. Симптоми нагноєння рани, консервативне й хірургічне активне лікування, використання протеолітичних ферментів, загальної та місцевої антибіотикотерапії, УФО, лазера, гіпербаричної оксигенації. Вторинне хірургічне оброблення рани. Особливі види ранової інфекції. Вогнепальні поранення. Особливості перебігу та лікування.</i>	1. (498) с. 180 - 189; 2. (647) с. 266-278;
Тема 35. (теорія)	Термічні ушкодження. <i>Опіки. Етіологія. Класифікація термічних опіків. Визначення глибини ушкодження тканин і площі опіку. Послідовність надання першої медичної допомоги хворим, боротьба з опіковим шоком, місцеве лікування опіків. Роль охолодження та раннього первинного хірургічного оброблення ушкодженої ділянки для поліпшення результатів подальшого лікування. Опікова хвороба: періоди й клінічні симптоми, принципи лікування. Догляд за опіковими хворими. Хімічні опіки, їх види, прояви, перша медична допомога і лікування. Особливості першої медичної допомоги при променевих опіках. Фази місцевих проявів променевих опіків. Відмороження. Види холодової травми. Класифікація відморожень, періоди і ступені розвитку. Перша допомога на догоспітальному етапі та лікування. Особливості догляду за хворими з відмороженнями.</i>	1. (498) с. 278-295; 2. (647) с. 278-296;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 36. (практика)	Закриті ушкодження м'яких тканин. Вивихи. <i>У стаціонарі. Робота в травматологічному відділенні. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації. Ознайомлення з різними методами лікування і участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими.</i> <i>Демонстрація і аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язочній.</i> <i>Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягнення екстензійними апаратами.</i>	1. (498) с. 180 - 189; 2. (647) с. 144-148; с. 241-249;
Тема 37. (практика)	Переломи. Робота в травматологічному відділенні. <i>У стаціонарі. Робота в травматологічному відділенні. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації. Ознайомлення з різними методами лікування і участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими.</i> <i>Демонстрація і аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язочній.</i> <i>Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягнення екстензійними апаратами.</i>	1. (498) с. 180 - 189; 2. (647) с. 144-148; с. 249-266;
Тема 38. (практика)	Відкриті механічні ушкодження (рани). <i>У стаціонарі. Робота в чистій та гнійній перев'язочній, травматологічному пункті. Проведення перев'язок, зняття швів у хворих після операції. Відпрацювання підбирання необхідних інструментів для первинного хірургічного оброблення ран. Лікування потерпілих з гнійними ранами залежно від фази раньового процесу. Накладання м'яких клеолових та бинтових пов'язок.</i>	1. (498)с. 180-189; 2. (647) с. 266-278;
Тема 39. (практика)	Робота в чистій та гнійній перев'язочних. ПХО та ВХО рани. <i>У стаціонарі. Робота в чистій та гнійній перев'язній. Оцінювання стану пацієнта з раною та виду рани. Участь у проведенні перев'язок. Зняття швів у пацієнтів після операції. Спостереження за проведенням ПХО рани. Догляд за пацієнтами з ранами.</i>	1. (498) с. 50-51; 2. (647) с. 611-625;
Тема 40. (практика)	Термічні ушкодження. Опікова хвороба. <i>У стаціонарі. Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги ушкодженим, визначення глибини та площі опіку. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з опіками. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з опіками і відмороженнями. Проведення некротомії та перев'язок.</i> <i>Вивчення та клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з електротравмою. Проведення лікувальних заходів в умовах відділення реанімації та інтенсивної терапії.</i>	1. (498) с. 278-295; 2. (647) с. 278-292;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 41. (практика)	Відмороження. Опіки лугами та кислотами. <i>У стаціонарі. Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги ушкодженим. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з відмороженнями та хімічними опіками. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з відмороженнями. Проведення некротомії та перев'язок.</i>	1. (498) с. 278-295; 2. (647) с. 290-296;
Тема 42. (сам./робота)	Робота в травматологічному відділенні та кабінеті поліклініки. <i>Ознайомлення з роботою травмпункту. Організація травматологічної та хірургічної допомоги.</i>	1. (498) с. 191-194; 2. (647) с. 244
Тема 43. (сам./робота)	Особливості лікування гнійних ран. <i>Проведення ПХО та ВХО ран.</i>	1. (498) с. 2. (647) с. 272-278
Змістовний модуль 7	Хірургічна інфекція.	
Тема 44. (теорія)	Гостра і хронічна гнійна аеробна інфекція. Місцеві гнійні захворювання шкіри, підшкірної жирової клітковини. <i>Класифікація хірургічної інфекції. Профілактика й лікувальні заходи у подоланні гнійних захворювань у роботі фельдшера. Основні збудники гострої та хронічної гнійної аеробної хірургічної інфекції. Шляхи проникнення інфекції. Загальні й місцеві ознаки гнійного запалення, види гнійних захворювань. Принципи лікування, антибактеріальна терапія і детоксикація. Гострі гнійні захворювання шкіри (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелоїд), клінічна картина, особливості перебігу та лікування у разі цих захворювань. Тактика фельдшера.</i>	1. (498) с. 92-104; 2. (647) с. 299-310
Тема 45. (теорія)	Місцеві гнійні захворювання судин, кісток і суглобів. Гостра анаеробна інфекція. Профілактика газової гангрені, правця. <i>Запальні захворювання судин (лімфангіт, лімфаденіт, флебіт, тромбофлебіт). Причини, клінічні ознаки й лікування. Небезпечність ускладнень і гострого тромбофлебіту обличчя і нижніх кінцівок. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів (бурсит, тендовагініт, артрит, остеомиєліт). Причини, особливості клінічної картини й лікування залежно від локалізації процесу. Роль фельдшера в діагностиці та забезпеченні лікування хворих з окремими видами гнійних захворювань. Поняття про клостридіальну й неклостридіальну анаеробну інфекцію. Анаеробна інфекція: збудники, форми, загальні і місцеві прояви. Профілактика, протиепідемічні заходи і принципи лікування. Правець: шляхи проникнення збудника й умови розвитку захворювання. Клінічні ознаки та профілактика, лікування й догляд за хворими. Гнійна неклостридіальна анаеробна інфекція, причини виникнення, особливості клінічної картини та лікування. Організація догляду за хворими.</i>	1. (498) с. 92-104; 2. (647) с. 310-338

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
Тема 46. (практика)	Гострі гнійні захворювання шкіри та підшкірної основи. <i>У стаціонарі.</i> Самостійна робота фельдшера в діагностиці деяких гнійних захворювань у поліклініці та стаціонарі, лікуванні хворих. Участь у проведенні активного хірургічного втручання при гнійних захворюваннях, взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некротомії.	1. (498) с. 92-104; 2. (647) с.299-310
Тема 47. (практика)	Запальні захворювання судин. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів. <i>У стаціонарі.</i> Самостійна робота фельдшера в діагностиці деяких гнійних захворювань у поліклініці та стаціонарі, лікуванні хворих. Участь у проведенні активного хірургічного втручання при гнійних захворюваннях, взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некротомії.	1. (498) с. 92-104; 2. (647) с.310-317
Тема 48. (практика)	Гостра анаеробна інфекція. Профілактика газової гангрені, правця. <i>У стаціонарі.</i> Самостійна робота фельдшера в діагностиці анаеробної інфекції в поліклініці та стаціонарі. Участь у проведенні перев'язок, допомога лікарю при оперативних втручаннях, проведення санітарно-гігієнічних заходів щодо профілактики поширення анаеробної інфекції в стаціонарі згідно з чинними наказами МОЗ України.	1. (498) с. 92-104; 2. (647) с.317-325
Тема 49. (сам./робота)	Загальна гнійна інфекція (сепсис). <i>Загальна гнійна інфекція (сепсис). Класифікація, клінічна картина, діагностика сепсису. Септичний (токсикоінфекційний) шок, симптоми, принципи лікування. Профілактика сепсису.</i>	1. (498) с. 260-264; 2. (647) с. 325-329
Тема 50. (сам./робота)	Гостра специфічна хірургічна інфекція. <i>З'ясування клінічних ознак гострих специфічних інфекційних захворювань за медичними картками стаціонарних хворих. Профілактичні заходи й застосування специфічних сироваток. Хірургічне оброблення вкушених ран.</i>	1. (498) с. 260-264; 2. (647) с. 329-338
Тема 51. (сам./робота)	Хронічна специфічна хірургічна інфекція. <i>З'ясування клінічних ознак гострих специфічних інфекційних захворювань за медичними картками стаціонарних хворих. Профілактичні заходи й застосування специфічних сироваток. Хірургічне оброблення вкушених ран. Демонстрація й аналіз рентгенограм з ураженням кісток і суглобів хворих на хірургічний туберкульоз. Особливості догляду за хворими.</i>	1. (498) с. 260-264; 2. (647) с. 329-338
Змістовний модуль 8	Пухлини. Змертвіння. Судинна хірургія.	
Тема 52. (теорія)	Пухлини. <i>Організація онкологічної служби в Україні. Етіологія. Уявлення про доброякісні та злоякісні пухлини. Клінічні ознаки й перебіг доброякісних та злоякісних процесів. Класифікація пухлин залежно від вихідної тканини. Форми росту злоякісних пухлин.</i>	2. (647) с. 338-351

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	Оцінювання поширення процесу, поділ на стадії за системою ТНМ. Діагностика новоутворень, значення діагностики пухлин на ранніх стадіях розвитку, лікування при передракових захворюваннях. Поняття про радикальне і паліативне лікування злоякісних пухлин: хірургічне, променеве, гормональне, симптоматичне, комбіноване. Вакцино- та фотодинамічна терапія. Комплексна терапія злоякісних пухлин і необхідність застосування хірургічного лікування. Значення загальної диспансеризації населення.	
Тема 53. (теорія)	Змертвіння. Природжені хірургічні захворювання. Захворювання судин нижніх кінцівок. Причинні чинники місцевого некрозу тканин. Види смертвінь. Клінічні ознаки сухої й вологої гангрен. Поняття про тромбоз і емболію; клінічні ознаки, профілактика й лікування. Пролежні: екзо-, ендогенні причини, клінічний перебіг, профілактика і лікування. Виразки, їхні види, клінічні ознаки, консервативні та оперативні методи лікування. Уявлення про нориці; класифікація, діагностика, лікування. Природжені хірургічні захворювання, причини виникнення, різні вади розвитку в дітей і дорослих. Своєчасна діагностика — запорука вилікування хворих. Методи корекції природженої патології. Облітеруючий ендартеріїт, облітеруючий артеріосклероз, причини, клінічні ознаки, діагностика й лікування. Хвороба Рейно; клінічна картина, діагностика, лікування. Варикозне розширення вен, тромбофлебіт і флеботромбоз; клінічні ознаки, діагностика, ускладнення і способи лікування. Посттромбофлебітичний синдром; класифікація, діагностика, форми захворювання, лікування.	2. (647) с. 596-600; 585-595
Тема 54. (практика)	Злоякісні та доброякісні пухлини. У стаціонарі. Клінічний аналіз і показ хворих з доброякісними та злоякісними пухлинами. Організація диспансеризації населення. Догляд за хворими. Участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Профілактика пролежнів, лікування їх. Специфіка спілкування медичного персоналу з хворими онкологічних стаціонарів.	1. (498) с. 295-307; 2. (647) с. 338-351
Тема 55. (практика)	Змертвіння. У стаціонарі. Участь фельдшера в обстеженнях та перев'язках хворих з некрозами та гангренами при облітеруючих захворюваннях судин, з виразками й норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.	1. (498) с. 455-461; 2. (647) с. 596-602
Тема 56. (практика)	Захворювання артерій та вен нижніх кінцівок. У стаціонарі. Аналіз перебігу захворювання, показ хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативного й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.	1. (498) с. 445-455 2. (647) с. 585-595
Тема 57. (сам./робота)	Хвороба Рейно. Посттромбофлебітичний синдром.	1. (498) с. 2. (647) с. 588-

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
		589
Змістовний модуль 9	Хірургія хребта, таза та кінцівок.	
Тема 58. (теорія)	Ушкодження та захворювання кінцівок, хребта та таза. <i>Вади розвитку кінцівок. Методи дослідження кінцівок і суглобів. Вивихи й переломи верхніх і нижніх кінцівок. Гнійні захворювання пальців і кисті. Панарицій: види, діагностика, способи оперативного лікування. Дослідження хребта. Ушкодження хребта: компресійні переломи, переломовивихи; симптоми, методи діагностики та лікування. Ушкодження таза і тазових органів: класифікація, клінічні ознаки, особливості надання першої медичної допомоги та лікування. Синдром тривалого роздавлення: клінічна картина, розвиток процесу, принципи надання першої медичної допомоги й подальшого лікування.</i>	1. (498) с. 445-461;180-210 2. (647) с. 564-595; 551-564
Тема 59. (практика)	Ушкодження та захворювання верхніх та нижніх кінцівок. <i>У стаціонарі. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням кісток і суглобів, гнійно-запальними захворюваннями кінцівок. З'ясування тактики фельдшера в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування. Роль фельдшера в діагностиці, лікуванні й догляді за хворими в умовах стаціонару.</i>	1. (498) с. 180-210; 2. (647) с. 564-585
Тема 60. (практика)	Ушкодження та захворювання хребта та таза. Курація хірургічних хворих. <i>У стаціонарі. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням кісток і суглобів, хребта й таза. З'ясування тактики фельдшера в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування. Роль фельдшера в діагностиці, лікуванні й догляді за хворими в умовах стаціонару.</i> <i>Під керівництвом викладача студенти обстежують хворих, складають план обстеження і лікування хворих, у позаурочний час спостерігають динаміку перебігу захворювання, оформлюють історію хвороби, по якій потім здійснюють захист.</i>	1. (498) с. 180-210; 2. (647) с. 551-564
Тема 61. (сам./робота)	Природжені хірургічні захворювання кінцівок. Вади розвитку кінцівок.	1. (498) с. 2. (647) с. 564-569

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	Модуль 2. Спеціальна хірургія	
Змістовний модуль 8	Спеціальна хірургія	
Тема 62. (теорія)	Захворювання і ушкодження голови, обличчя та шиї. <i>Особливості обстеження голови, шиї. Природжені дефекти й пухлини м'яких тканин черепа. Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Відкрита і закрита черепно-мозкова травма: переломи скеліття і основи черепа, забій, струс і стиснення мозку. Синдром черепно-мозкової травми. Особливості надання медичної допомоги та лікування черепно-мозкових травм. Особливості, перша медична допомога при вогнепальних пораненнях голови.</i> <i>Ушкодження носа, щелеп. Клінічні ознаки, перша допомога, принципи лікування. Вади розвитку органів шиї. Поранення шиї. Абсцес, флегмона, лімфаденіт шиї. Пухлини й хірургічні захворювання органів шиї (лімфогранулематоз, лімфосаркома, рак щитоподібної залози, гортані, стравоходу). Зоб дифузний, вузловий, токсичний (базедова хвороба). Сторонні тіла стравоходу і дихальних шляхів. Опіки і рак стравоходу; клінічні ознаки, діагностика, перша медична допомога, лікування.</i>	1. (498) с. 307-318 2. (647) с. 355-406
Тема 63. (теорія)	Захворювання та ушкодження грудної клітки та органів грудної порожнини. <i>Основні методи обстеження грудної клітки та її органів. Механічна травма: забій, вдавнення грудної клітки, перелом ребер, ключиць.</i> <i>Закриті ушкодження органів грудної клітки. Проникні та непроникні поранення грудної клітки, ускладнення їх. Ушкодження легень, серця. Особливості надання допомоги хворим з торакотравмою. Гнійно-запальні захворювання плеври та легень: гнійний плеврит, абсцес легені. Рак легені, діагностика й лікування. Оперативна корекція природжених і набутих вад та захворювань серця. Запальні захворювання грудної залози: гострий лактаційний і гострий гнійний мастит. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози, клінічні ознаки, діагностика, методи лікування. Профілактичні заходи для своєчасного виявлення хворих.</i>	1. (498) с. 318-356; 2. (647) с. 406-525
Тема 64. (теорія)	Ушкодження черевної стінки та органів черевної порожнини. Гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини. Шлунково-кишкова кровотеча. Перитоніт. Проривна виразка шлунка і ДПК. <i>Закриті й відкриті ушкодження черевної порожнини, класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Синдром гострого живота, перитоніт. Запальні захворювання очеревини: проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки. Особливості діагностики, перша допомога, клінічні ознаки, лікування, догляд. Рентгенографія і лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії. Основи лапароскопічної хірургії.</i>	1. (498) с. 356-429; 2. (647) с. 435-525
Тема 65. (теорія)	Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Гостра непрохідність кишок. Гострий апендицит. Защемлена киля.	1. (498) с. 356-429; 2. (647) с. 435-

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	<i>Синдром гострого живота. Запальні захворювання очеревини: защемлена грижа, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, кишкова непрохідність. Особливості діагностики, перша допомога, клінічні ознаки, лікування, догляд. Рентгенографія і лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії. Основи лапароскопічної хірургії.</i>	525
Тема 66. (теорія)	Захворювання та ушкодження прямої кишки. <i>Методи дослідження прямої кишки. Ушкодження прямої кишки й сторонні тіла в ній, перша допомога. Запальні захворювання прямої кишки та навколопрямокишкової (параректальної) клітковини, тріщини відхідника, гострий проктит, геморой, гострий парапроктит, нориці відхідника і прямої кишки. Доброякісні та злоякісні пухлини товстої і прямої кишок, діагностика, лікування. Профілактичні огляди населення.</i>	1. (498) с. 400-409; 2. (647) с. 510-520;
Тема 67. (теорія)	Захворювання та ушкодження сечових і статевих органів. <i>Особливості дослідження хворих із захворюваннями сечових і статевих органів (мануальні, інструментальні, спеціальні та лабораторні дослідження). Ушкодження органів сечової і статевий систем — нирок, сечового міхура, сечівника (уретри). Особливості діагностики, надання першої допомоги та етапного лікування урологічних хворих на догоспітальному етапі. Гнійно-запальні захворювання нирок і сечового міхура: пієліт, пієлонефрит, пієлофроз, гідронефроз, цистит. Сечокам'яна хвороба, клінічні ознаки, діагностика та лікування. Захворювання передміхурової залози. Пухлини нирок, сечового міхура, передміхурової залози. Захворювання яєчок та статевого члена.</i>	1. (498) с. 2. (647) с. 525-551
Тема 68. (практика)	Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Синдром черепно-мозкової травми. <i>У стаціонарі. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями голови. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії. Відпрацювання навичок: припинення кровотечі в разі поранення судин голови.</i>	1. (498) с. 307-318; 2. (647) с. 355-371
Тема 69. (практика)	Захворювання і ушкодження шиї, трахеї та стравоходу. <i>У стаціонарі. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями обличчя. Засвоєння студентами клінічних ознак травм обличчя і навичок надання першої медичної допомоги. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями шиї. Засвоєння студентами клінічних ознак поранень та запальних захворювань шиї. Перша медична допомога при ушкодженнях. Відпрацювання навичок розпізнавання дифузного, вузлового та токсичного зобу. Видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів. Підбір медичних інструментів до трахеостомії.</i>	1. (498) с. 318-332; 2. (647) с. 372-406
Тема 70. (практика)	Ушкодження грудної клітки та органів грудної порожнини. <i>У стаціонарі. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.</i>	1. (498) с. 332-348; 2. (647) с. 406-415;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	Удосконалення техніки іммобілізації у випадку перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.	
Тема 71. (практика)	Хірургічні захворювання органів грудної порожнини. <i>У стаціонарі.</i> Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології. Підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренивання плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.	1. (498) с. 348-356; 2. (647) с. 415-435
Тема 72. (практика)	Обстеження пацієнтів з хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Травми черевної стінки та органів черевної порожнини. <i>У стаціонарі.</i> Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції.	1. (498) с. 356-400; 2. (647) с. 435-484
Тема 73. (практика)	Перитоніт. Черевна кила. Шлунково-кишкова кровотеча. <i>У стаціонарі.</i> Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.	1. (498) с.356-400; 2. (647) с. 435-508
Тема 74. (практика)	Гостра непрохідність кишок. Гострий апендицит. Проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки. <i>У стаціонарі.</i> Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.	1. (498) с.356-400; 2. (647) с. 435-508
Тема 75. (практика)	Гострий холецистит. Гострий панкреатит. <i>У стаціонарі.</i> Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.	1. (498) с.356-400; 2. (647) с. 435-508
Тема 76. (практика)	Захворювання та ушкодження прямої кишки. <i>У стаціонарі.</i> Огляд та аналіз перебігу хвороби проктологічних пацієнтів. Участь у проведенні обстеження прямої кишки. Догляд за пацієнтами з колостомою. Особливості підготовки до операції прямої кишки та догляд в післяопераційний період.	1. (498) с. 400-414; 2. (647) с. 510-520
Тема 77. (практика)	Захворювання та ушкодження сечостатевого органів. <i>У стаціонарі.</i> Ознайомлення з інструментальними методами	1. (498) с. 429-445;

	Назва модуля, теми, короткий зміст теми	Література
	<i>обстеження в урології. Курація пацієнтів, аналіз перебігу хвороби, обговорення невідкладної медичної допомоги. Участь у діагностичних, лікувальних маніпуляціях, операціях, перев'язуванні. Догляд за урологічними хворими.</i>	2. (647) с. 525-551
Тема 78. (сам./робота)	Захворювання щитовидної залози. <i>Захворювання щитовидної залози.</i>	1. (498) с. 326-330 2. (647) с.400-406
Тема 79. (сам./робота)	Хірургічні захворювання молочної залози. <i>Захворювання молочної залози.</i>	1. (498) с. 348-345 2. (647) с.425-435
Тема 80. (сам./робота)	Хронічні захворювання органів черевної порожнини <i>Особливості діагностики захворювань голови обличчя та шиї.</i>	1. (498) с. 2. (647) с.406-435

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовний модуль 1. Асептика та антисептика	16	4	8				4
Тема 1. Вступ. Профілактика хірургічних захворювань.	2	2					
Тема 2. Антисептика.	2	2					
Тема 3. Стерилізація хірургічних інструментів, виробів із гуми, пластмаси та апаратів з оптичними системами.	4		4				
Тема 4. Підготовка рук та операційного поля до операції. Одягання стерильної білизни.	4		4				
Тема 5. Ознайомлення з фізичними та хімічними властивостями антисептиків.	4						4
Змістовний модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології	22	4	16				2
Тема 6. Поняття про кровотечу та крововтрату. Гемостаз	2	2					
Тема 7. Інфузійна терапія.	2	2					
Тема 8. Клінічний розбір пацієнтів з	4		4				

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
кровотечею і крововтратою.							
Тема 9. Тимчасовий та кінцевий гемостаз.	4		4				
Тема 10. Визначення груп крові донора і реципієнта.	4		4				
Тема 11. Переливання крові та її компонентів. Кровозамінники.	4		4				
Тема 12. Забір та збігання крові. Ускладнення гемотрансфузійної терапії.	2						2
Змістовний модуль 3. Загальна анестезіологія	18	2	8				8
Тема 13. Знеболювання: загальне та місцеве.	2	2					
Тема 14. Участь у проведенні інгаляційного наркозу.	4		4				
Тема 15. Місьеве знеболення.	4		4				
Тема 16. Вивчення апаратури для наркозу.	4						4
Тема 17. Ускладнення загального та місцевого знеболення	4						4
Змістовний модуль 4. Оперативна та неоперативна хірургічна техніка	26		20				6
Тема 18. Пов'язки на ділянку голови, шиї та грудної клітки.	4		4				
Тема 19. Пов'язки на ділянку таза, живіт, верхньої та нижньої кінцівки.	4		4				
Тема 20. Транспортна і лікувальна іммобілізація	4		4				
Тема 21. Сучасний загальний хірургічний інструментарій	4		4				
Тема 22. Хірургічний інструментарій для	4		4				

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
операцій на окремих органах							
Тема 23. Десмургія	2						2
Тема 24. Накладання гіпсових пов'язок на різні ділянки тіла	4						4
Змістовний модуль 5. Курація хірургічних хворих.	26	4	12				10
Тема 25. Загальні принципи першої медичної допомоги. Амбулаторна хірургія.	2	2					
Тема 26. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань. Підготовка хворих до операції. Післяопераційний період.	2	2					
Тема 27. Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Амбулаторна хірургія.	4		4				
Тема 28. Лікування пацієнтів в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний період. Підготовка хворих до операції.	4		4				
Тема 29. Післяопераційний період. Лікування пацієнтів у відділенні інтенсивної терапії.	4		4				
Тема 30. Лікування хворого у відділенні інтенсивної терапії.	2						2
Тема 31. Догляд за пацієнтами в хірургічному відділенні.	4						4
Тема 32. Реабілітація пацієнтів після оперативного лікування	4						4
Змістовний модуль 6. Травматизм та ушкодження.	38	6	24				8
Тема 33. Закриті механічні ушкодження	2	2					

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
(травми).							
Тема 34. Відкриті механічні ушкодження (рани).	2	2					
Тема 35. Термічні ушкодження.	2	2					
Тема 36. Закриті ушкодження м'яких тканин. Вивихи.	4		4				
Тема 37. Переломи. Робота в травматологічному відділенні.	4		4				
Тема 38. Відкриті механічні ушкодження (рани).	4		4				
Тема 39. Робота в чистій та гнійній перев'язувальній. ПХО та ВХО рани.	4		4				
Тема 40. Термічні ушкодження. Опікова хвороба.	4		4				
Тема 41. Відмороження. Опіки лугами та кислотами.	4		4				
Тема 42. Робота в травматологічному відділенні та кабінеті поліклініки.	4						4
Тема 43. Особливості лікування гнійних ран.	4						4
Змістовний модуль 7. Хірургічна інфекція.	21	4	13				4
Тема 44. Гостра і хронічна гнійна аеробна інфекція. Місцеві гнійні захворювання шкіри, підшкірної жирової клітковини.	2	2					
Тема 45. Місцеві гнійні захворювання судин, кісток і суглобів. Гостра анаеробна інфекція. Профілактика газової гангрени, правця.	2	2					
Тема 46. Гострі гнійні захворювання шкіри	4		4				

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
та підшкірної основи.							
Тема 47. Запальні захворювання судин. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів.	4		4				
Тема 48. Гостра анаеробна інфекція. Профілактика газової гангрени, правця.	5		5				
Тема 49. Загальна гнійна інфекція (сепсис).	1						1
Тема 50. Гостра специфічна хірургічна інфекція.	1						1
Тема 51. Хронічна специфічна хірургічна інфекція.	2						2
Змістовний модуль 8. Пухлини. Змертвіння. Судинна хірургія.	22	4	12				6
Тема 52. Пухлини.	2	2					
Тема 53. Змертвіння. Природжені хірургічні захворювання. Захворювання судин нижніх кінцівок	2	2					
Тема 54. Злоякісні та доброякісні пухлини.	4		4				
Тема 55. Змертвіння.	4		4				
Тема 56. Захворювання артерій та вен нижніх кінцівок.	4		4				
Тема 57. Хвороба Рейно. Посттромбофлебітичний синдром	6						6
Змістовний модуль 9. Хірургія хребта, таза та кінцівок	16	2	8				6
Тема 58. Ушкодження та захворювання кінцівок, хребта і таза.	2	2					
Тема 59. Ушкодження та захворювання верхніх та нижніх кінцівок.	4		4				
Тема 60. Ушкодження та захворювання	4		4				

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
хребта та таза. Курація хірургічних хворих.							
Тема 61. Природжені хірургічні захворювання кінцівок. Вади розвитку кінцівок	6						6
Змістовний модуль 10. Спеціальна хірургія	65	12	39				14
Тема 62. Захворювання і ушкодження голови, обличчя та шиї.	2	2					
Тема 63. Захворювання та ушкодження грудної клітки та органів грудної порожнини.	2	2					
Тема 64. Ушкодження черевної стінки та органів черевної порожнини. Гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини. Шлунково-кишкова кровотеча. Перитоніт. Проривна виразка шлунка і ДПК.	2	2					
Тема 65. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Гостра непрохідність кишок. Гострий апендицит. Защемлена кила.	2	2					
Тема 66. Захворювання та ушкодження прямої кишки.	2	2					
Тема 67. Захворювання та ушкодження сечових і статевих органів.	2	2					
Тема 68. Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Синдром черепно-мозкової травми.	4		4				
Тема 69. Захворювання і ушкодження шиї , трахеї та стравоходу.	4		4				
Тема 70. Ушкодження грудної клітки та органів грудної порожнини.	4		4				
Тема 71. Хірургічні захворювання органів	4		4				

Назви змістових модулів і тем	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	п	с	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
грудної порожнини							
Тема 72. Обстеження пацієнтів з хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Травми черевної стінки та органів черевної порожнини.	4		4				
Тема 73. Перитоніт. Черевна кила. Шлунково-кишкова кровотеча	4		4				
Тема 74. Гостра непрохідність кишок. Гострий апендицит. Проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки.	4		4				
Тема 75. Гострий холецистит. Гострий панкреатит.	4		4				
Тема 76. Захворювання та ушкодження прямої кишки.	4		4				
Тема 77. Захворювання та ушкодження сечостатевої системи.	3		3				
Тема 78. Хронічні захворювання органів черевної порожнини	6						6
Тема 79. Захворювання щитоподібної залози.	4						4
Тема 80. Хірургічні захворювання молочної залози	4						4
ВСЬОГО	270	42	160				68

4. Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Стерилізація хірургічних інструментів, виробів із гуми, пластмаси та апаратів оптичними системами.	У кабінеті доклінічної практики. Підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного й різноманітного матеріалу, маркування, транспортування і зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Стерилізація тазів для оброблення рук. У стаціонарі. Приготування перев'язувального матеріалу, білизни, халатів, масок і рукавичок до стерилізації та укладання їх у стерилізаційні коробки. Завантаження парового стерилізатора автоклава, нагляд за ходом стерилізації та розвантаження. Контроль стерилізації. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу.	4
2	Піготовка рук та операційного поля до операції. Одягання стерильної білизни.	У кабінеті доклінічної практики. Техніка оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна, розчинами перворуму (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова та відповідно до чинних наказів МОЗ України. Самостійне надягання стерильного халату, маски, гумових рукавичок, правила заміни пошкодженої рукавички без порушення принципів асептики.	4
3	Клінічний розбір пацієнтів з кровотечею і крововтратою.	У стаціонарі. Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх та внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування й госпіталізація. Клінічний аналіз перебігу хвороби пацієнта та аналіз медичних карток, особливості консервативного та оперативного лікування. Робота в операційній, перев'язочній, маніпуляційній. Участь у проведенні інструментального обстеження й догляду за хворими в стаціонарі.	4
4	Тимчасовий та кінцевий гемостаз.	У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння студентами способів спинення кровотечі: визначення місць притиснення кровоточивих судин, накладання джгута або джгута-закрутки, стисної пов'язки, пальцеве притиснення артерії, туга тампонада рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі). Застосування для спинення кровотеч фібринних плівок, гемостатичної губки, холоду. У стаціонарі. Робота в операційній, перев'язочній, маніпуляційній: ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою механічних, фізичних, хімічних та біологічних методів.	4
5	Визначення груп крові донора та реципієнта.	У кабінеті доклінічної практики. Визначення груп крові за системою АВ0 стандартними гемаглютинуючими сироватками та цоліклональними реагентами анти-А і	4

		<i>анти-В. Визначення резус-належності за допомогою універсальної антирезусної сироватки D та цоліклональних реагентів анти-D-супер і анти-С-супер. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта.</i> У стаціонарі. Участь у визначенні групи крові та резус-належності донора й хворого, проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність, біологічної проби.	
6	Переливання крові та її компонентів. Кровозамінники.	У кабінеті доклінічної практики. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів. Правові аспекти гемотрансфузій. Шляхи введення інфузійних речовин. Алгоритм заходів з проведення гемотрансфузій. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. У стаціонарі. Догляд за хворими під час і після переливання крові. Участь у заповненні документації. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.	4
7	Участь у проведенні інгалаційного наркозу.	У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння алгоритму проведення інгалаційного наркозу. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Оцінювання ефективності реанімаційних заходів. У стаціонарі. Ознайомлення та участь у приготуванні стола анестезіолога, веденні наркозної карти, нагляді за життєво важливими функціями організму: центральної нервової, дихальної і серцево-судинної систем. Засвоєння навичок надання першої допомоги у разі блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.	4
8	Місцеве знеболення.	У кабінеті доклінічної практики. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для місцевої анестезії. Оцінювання ефективності реанімаційних заходів. У стаціонарі. Засвоєння навичок надання першої допомоги у разі блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Участь у проведенні місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.	4
9	Пов'язки на ділянку голови, шиї та грудної клітки.	У кабінеті доклінічної практики. Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. М'які пов'язки: бинтові, клейові, косинкові, пращоподібні та пов'язки з підручних матеріалів. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок. Тверді пов'язки, різновиди та оснащення для їхнього накладання. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: на голову й шию, грудну клітку.	4
10	Пов'язки на ділянку таза, живіт, верхньої та нижньої кінцівки.	У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: плечовий суглоб, ділянку живота і таза, верхню та нижню кінцівки. Ознайомлення із застосуванням бандажа та суспензорія, оклюзійної	4

		<i>пов'язки, еластичних і трубчастих бинтів.</i>	
11	Транспортна і лікувальна іммобілізація	У кабінеті доклінічної практики. Транспортна й лікувальна іммобілізація, мета, принципи та правила транспортної іммобілізації. Особливості використання штатних шинних комплектів. Особливості використання пневмошин.	4
12	Сучасний загальний хірургічний інструментарій	У кабінеті доклінічної практики. Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій: залежно від терміновості, за методами видалення патологічного вогнища, реконструктивні та пластичні. Сучасний загальний хірургічний інструментарій: для розсікання і зшивання тканин, для захоплення і фіксації, для розширення рани, спинення кровотечі. Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренивання рани. Вивчення хірургічного інструментарію — загального та спеціального. Робота в операційній і перев'язочній. Використання загального хірургічного інструментарію під час роботи в перев'язочній і догляду за хворими.	4
13	Хірургічний інструментарій для операцій на окремих органах	У кабінеті доклінічної практики. Спеціальний інструментарій для операцій на окремих органах. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнини, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витяжіння, венесекції. Робота в операційній і перев'язочній. Участь у підготовці та відбиранні інструментів для операцій.	4
14	Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Амбулаторна хірургія.	<i>Порядок та рівні надання медичної допомоги на місці пригод.</i> <i>Участь у роботі хірургічного кабінету амбулаторії (поліклініки) та допомога хірургу поліклініки.</i> <i>Обстеження хворого й діагностика хірургічних захворювань. Вивчення документації хірургічного кабінету.</i> <i>Заповнення медичної карти амбулаторного та стаціонарного хворого.</i>	4
15	Лікування пацієнтів в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний період. Підготовка хворих до операції.	У стаціонарі. Участь у заповненні медичних карток стаціонарних хворих, збирання анамнезу життя й захворювання. Вивчення місцевих проявів захворювання; огляд, перкусія, пальпація, аускультация та вимірювання симетричних частин тіла. Оцінювання результатів лабораторних та інших методів обстеження хворих. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих, їхній зміст і особливості ведення. Вивчення документації постової медичної сестри, ознайомлення з роботою перев'язочною, процедурною кабінетів. <i>Участь у підготовці до планової та ургентної операцій хворих. Проведення премедикації. Підготовка операційного поля. Транспортування хворих в операційну.</i>	4
16	Післяопераційний період. Лікування пацієнтів у відділенні	<i>Робота у відділенні реанімації та інтенсивної терапії, у хірургічному відділенні. Профілактика ускладнень після операцій, виконання призначень лікаря. Ознайомлення з функціонально-діагностичною</i>	4

	інтенсивної терапії.	<i>апаратурою й лабораторним контролем за хворими. Документація ВРІТ та участь у її веденні.</i>	
17	Закриті ушкодження м'яких тканин. Вивихи.	У стаціонарі. Робота в травматологічному відділенні. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації. Ознайомлення з різними методами лікування і участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими. Демонстрація і аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язочній. Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягнення екстензійними апаратами.	4
18	Переломи. Робота в травматологічному відділенні.	У стаціонарі. Робота в травматологічному відділенні. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації. Ознайомлення з різними методами лікування і участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими. Демонстрація і аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язочній. Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягнення екстензійними апаратами.	
19	Відкриті механічні ушкодження (рани).	У стаціонарі. Робота в чистій та гнійній перев'язочній, травматологічному пункті. Проведення перев'язок, зняття швів у хворих після операції. Відпрацювання підбирання необхідних інструментів для первинного хірургічного оброблення ран. Лікування потерпілих з гнійними ранами залежно від фази раньового процесу. Накладання м'яких клеолових та бинтових пов'язок.	4
20	Робота в чистій та гнійній перев'язочних. ПХО та ВХО рани.	У стаціонарі. Робота в чистій та гнійній перев'язочній. Оцінювання стану пацієнта з раною та виду рани. Участь у проведенні перев'язок. Зняття швів у пацієнтів після операції. Спостереження за проведенням ПХО рани. Догляд за пацієнтами з ранами.	4
21	Термічні ушкодження. Опікова хвороба.	У стаціонарі. Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги ушкодженим, визначення глибини та площі опіку. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з опіками. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з опіками і відмороженнями. Проведення некротомії та перев'язок. Вивчення та клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з електротравмою. Проведення лікувальних заходів в умовах відділення реанімації та інтенсивної терапії.	4
22	Відмороження. Опіки лугами та кислотами.	У стаціонарі. Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги ушкодженим. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з відмороженнями та	4

		<i>хімічними опіками. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з відмороженнями. Проведення некротомії та перев'язок.</i>	
23	Гострі гнійні захворювання шкіри та підшкірної основи.	У стаціонарі. Самостійна робота фельдшера в діагностиці деяких гнійних захворювань у поліклініці та стаціонарі, лікуванні хворих. Участь у проведенні активного хірургічного втручання при гнійних захворюваннях, взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некротомії.	4
24	Запальні захворювання судин. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів.	У стаціонарі. Самостійна робота фельдшера в діагностиці деяких гнійних захворювань у поліклініці та стаціонарі, лікуванні хворих. Участь у проведенні активного хірургічного втручання при гнійних захворюваннях, взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некротомії.	4
25	Гостра анаеробна інфекція. Профілактика газової гангрені, правця.	У стаціонарі. Самостійна робота фельдшера в діагностиці анаеробної інфекції в поліклініці та стаціонарі. Участь у проведенні перев'язок, допомога лікарю при оперативних втручаннях, проведення санітарно-гігієнічних заходів щодо профілактики поширення анаеробної інфекції в стаціонарі згідно з чинними наказами МОЗ України.	5
26	Злоякісні та доброякісні пухлини.	У стаціонарі. Клінічний аналіз і показ хворих з доброякісними та злоякісними пухлинами. Організація диспансеризації населення. Догляд за хворими. Участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Профілактика пролежнів, лікування їх. Специфіка спілкування медичного персоналу з хворими онкологічних стаціонарів	4
27	Змертвіння.	У стаціонарі. Участь фельдшера в обстеженнях та перев'язках хворих з некрозами та гангренами при облітеруючих захворюваннях судин, з виразками й норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.	4
28	Захворювання артерій та вен нижніх кінцівок.	У стаціонарі. Аналіз перебігу захворювання, показ хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативного й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.	4
29	Ушкодження та захворювання верхніх та нижніх	У стаціонарі. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням кісток і суглобів, гнійно-запальними	4

	кінцівок.	захворюваннями кінцівок. З'ясування тактики фельдшера в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування. Роль фельдшера в діагностиці, лікуванні й догляді за хворими в умовах стаціонару.	
30	Ушкодження та захворювання хребта та таза. Курація хірургічних хворих.	У стаціонарі. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням кісток і суглобів, хребта й таза. З'ясування тактики фельдшера в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування. Роль фельдшера в діагностиці, лікуванні й догляді за хворими в умовах стаціонару. Під керівництвом викладача студенти обстежують хворих, складають план обстеження і лікування хворих, у позаурочний час спостерігають динаміку перебігу захворювання, оформлюють історію хвороби, по якій потім здійснюють захист.	4
31	Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Синдром черепно-мозкової травми.	У стаціонарі. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями голови. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії. Відпрацювання навичок: припинення кровотечі в разі поранення судин голови.	4
32	Захворювання і ушкодження ший, трахеї та стравоходу.	У стаціонарі. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями обличчя. Засвоєння студентами клінічних ознак травм обличчя і навичок надання першої медичної допомоги. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями ший. Засвоєння студентами клінічних ознак поранень та запальних захворювань ший. Перша медична допомога при ушкодженнях. Відпрацювання навичок розпізнавання дифузного, вузлового та токсичного зобу. Видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів. Підбір медичних інструментів до трахеостомії.	4
33	Ушкодження грудної клітки та органів грудної порожнини.	У стаціонарі. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Удосконалення техніки іммобілізації у випадку перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.	4
34	Хірургічні захворювання органів грудної порожнини.	У стаціонарі. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології. Підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренивання плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у	4

		<i>проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.</i>	
35	Обстеження пацієнтів з хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Травми черевної стінки та органів черевної порожнини.	<i>У стаціонарі. Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції.</i>	4
36	Перитоніт. Черевна кила. Шлунково-кишкова кровотеча.	<i>У стаціонарі. Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.</i>	4
37	Гостра непрохідність кишок. Гострий апендицит. Проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки.	<i>У стаціонарі. Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.</i>	4
38	Гострий холецистит. Гострий панкреатит.	<i>У стаціонарі. Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.</i>	4
39	Захворювання та ушкодження прямої кишки.	<i>У стаціонарі. Огляд та аналіз перебігу хвороби проктологічних пацієнтів. Участь у проведенні обстеження прямої кишки. Догляд за пацієнтами з колостомою. Особливості підготовки до операції прямої кишки та догляд в післяопераційний період.</i>	4
40	Захворювання та ушкодження сечостатевих органів.	<i>У стаціонарі. Ознайомлення з інструментальними методами обстеження в урології. Курація пацієнтів, аналіз перебігу хвороби, обговорення невідкладної медичної допомоги. Участь у діагностичних, лікувальних маніпуляціях, операціях, перев'язуванні. Догляд за урологічними хворими.</i>	3
Всього			160

5. Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Десмургія	2
2	Забір та збірвання крові. Ускладнення гемотрансфузійної терапії.	2
3	Лікування хворого у відділенні інтенсивної терапії.	2
4	Ознайомлення з фізичними та хімічними властивостями антисептиків	4
5	Вивчення апаратури для наркозу	4
6	Ускладнення загального та місцевого знеболення	4
7	Накладання гіпсових пов'язок на різні ділянки тіла	4
8	Догляд за пацієнтами в хірургічному відділенні.	4
9	Реабілітація пацієнтів після оперативного лікування	4
10	Загальна гнійна інфекція (сепсис).	1
11	Гостра специфічна хірургічна інфекція	1
12	Робота в травматологічному відділенні та кабінеті поліклініки.	4
13	Особливості лікування гнійних ран.	4
14	Хронічна специфічна хірургічна інфекція.	2
15	Хвороба Рейно. Посттромбофлебітичний синдром	6
16	Хронічні захворювання органів черевної порожнини	6
17	Природжені хірургічні захворювання кінцівок. Вади розвитку кінцівок	6
18	Захворювання щитовидної залози	4
19	Хірургічні захворювання молочної залози	4
Всього		68

6. Індивідуальні завдання студентам

- ✓ Участь у роботі студентського наукового гуртка та виступи на засіданнях.
- ✓ Участь у засіданні Малої Академії Наук.
- ✓ Підбір відео та аудіо матеріалів із розділів навчальної дисципліни.

7. Методи навчання

Лекція:

- ✓ бесіда, розповідь, пояснення, діалог, дискусія;
- ✓ ілюстрування, демонстрування.

Практичне, семінарське, лабораторне заняття:

- ✓ ілюстрування, демонстрування;
- ✓ вправи, професійний практичний тренінг;
- ✓ робота в малих групах з елементами ділової гри;
- ✓ метод дебрифінгу;
- ✓ дуальний метод;
- ✓ мозковий штурм;
- ✓ кейс-метод;
- ✓ пошуково-дослідницький метод;

8. Методи контролю

Лекція:

- ✓ усний контроль;
- ✓ тестовий контроль.

Практичне, семінарське, лабораторне заняття:

- ✓ перевірка робочого зошита;
- ✓ усний контроль;
- ✓ тестовий контроль;
- ✓ рішення ситуаційних завдань;
- ✓ контроль практичного тренінгу;
- ✓ кейс-задачі;
- ✓ метод самоконтролю та самооцінки, взаємоконтроль.

Контроль навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення:

- ✓ перевірка робочого зошита;
- ✓ тестовий контроль.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів для заліку/ екзамену

Поточний контроль освітньої діяльності студентів								Сума	
Змістовий модуль №1				МКР	Змістовий модуль № 2				МКР
T1	T2			МКР 1	T6	T7		МКР 2	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Поточний контроль освітньої діяльності студентів									Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1				МКР	Змістовий модуль № 2			МКР		
T1	T2			МКР 1	T6	T7		МКР 2	20	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

10. Критерії оцінювання освітньої діяльності студента

10.1. Оцінювання за 5- бальною шкалою

Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Диференційований залік
Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	Зараховано з оцінкою «відмінно»
Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно варіативний)	добре	Зараховано з оцінкою «добре»
Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Диференційований залік
Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	Середній (репродуктивний)	задовільно	Зараховано з оцінкою «задовільно»
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний) з можливістю повторного складання семестрового контролю	незадовільно	не зараховано

11. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

- ✓ конспекти лекцій;
- ✓ навчально-наочні посібники;
- ✓ мультимедійні презентації;
- ✓ методичні розробки з практичних занять;
- ✓ збірники тестових завдань;
- ✓ алгоритми практичних навичок;
- ✓ посібники для самостійної аудиторної та позааудиторної роботи студентів;
- ✓ методичні розробки для організації позааудиторної самостійної роботи студентів;
- ✓ структурно-логічні схеми;
- ✓ електронний банк тестових завдань;
- ✓ ситуаційні завдання та задачі;
- ✓ інструкції до практичних занять;
- ✓ навчально-методичні карти практичних та лекційних занять;
- ✓ питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;

12. Рекомендована література

Нормативно-правова база

1. Наказ МОЗ від 02.04.2010 № 297 "Про затвердження стандартів та клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності "Хірургія".
2. Наказ МОЗ України від 15.06.2007 року № 329 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги з профілактики тромботичних ускладнень в хірургії, ортопедії і травматології, акушерстві та гінекології».
3. Наказ МОЗ України від 29.08.2008 року № 502 «Про затвердження клінічного протоколу з антибактеріальної профілактики в хірургії, травматології, акушерстві та гінекології».
4. Наказ МОЗ України від 15.01.2014 р. № 34 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".

Основна література

1. Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Пустовойт Г.Т. Медсестринство в хірургії. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2018. – с. 307-317.
2. Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Вардинець І.С. та ін. Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2017.
3. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф., Журомський В.С., «Медсестринство в хірургії», Київ, «Медицина», 2018 р., с. 16-25.
4. Хірургічні хвороби // За редакцією П.Д. Фоміна. – Київ: ТОВ Бібліотека «Здоров'я України», 2018. – 496 с.

Додаткова література

1. Кирилюк В.О., Гур'єв С.О., Гудима А.А., Іскра Н.І. // Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник - Київ.- 2019.- 400 с.

13. Інформаційні ресурси

- ✓ <https://chirurgiyakrasner.jimdo.com>
- ✓ https://kpmu.km.ua/cycle_commission/cc_obstetric_and_surgical_disciplines/surgery/orders_in_surgery/
- ✓ https://kpmu.km.ua/cycle_commission/cc_obstetric_and_surgical_disciplines/surgery/knigi_z_khirurgii/
- ✓ <http://medrally.com>
- ✓ <http://intranet.tdmu.edu.ua>
- ✓ <http://guidelines.moz.gov.ua/documents>